

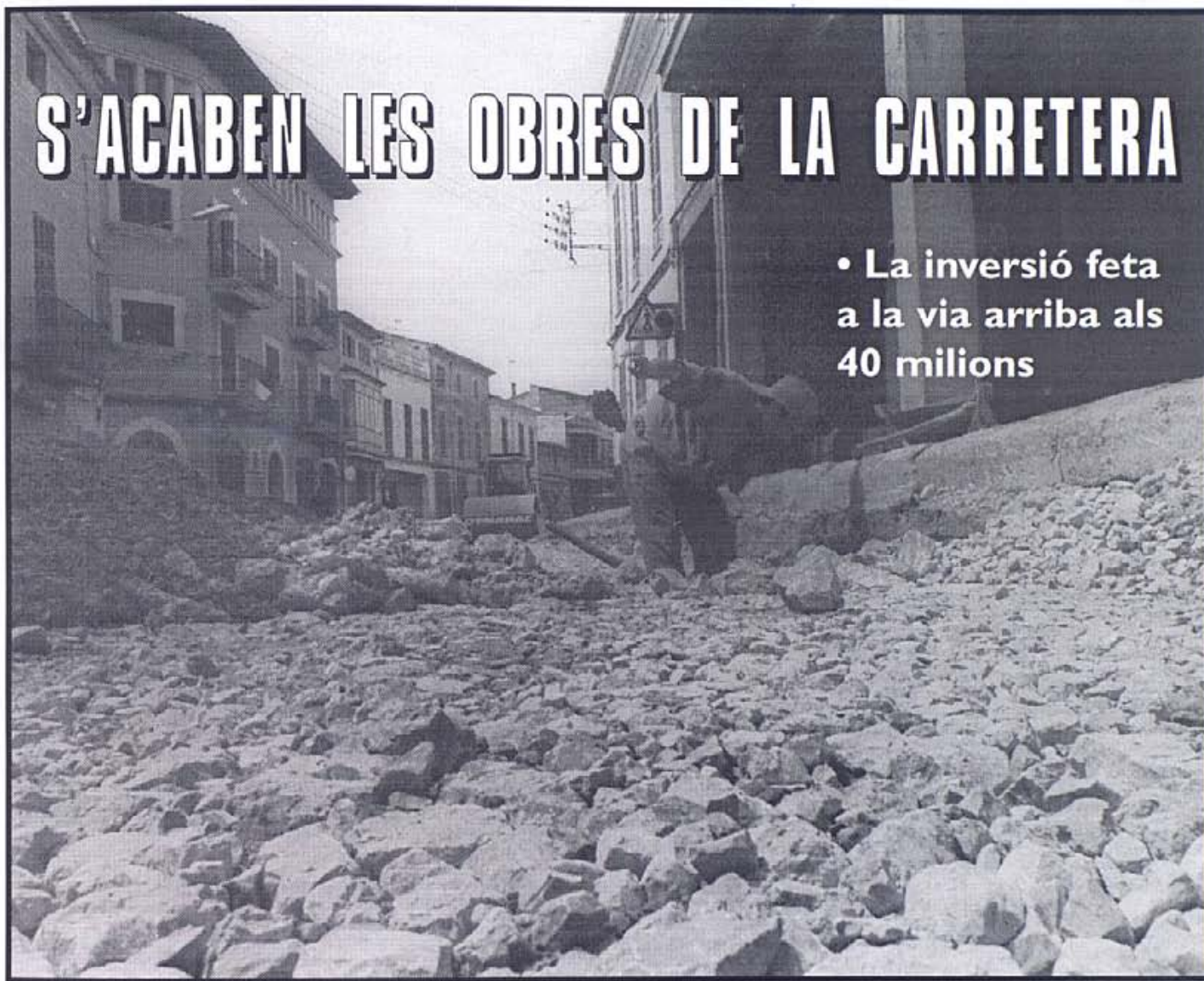
Es Molí Nou

Vilafranca - Abril-Maig de 1996 - Any X - N° 105

S'ACABEN LES OBRES DE LA CARRETERA

- La inversió feta a la via arriba als 40 milions

TEMPORADA D'ÈXITS PER L'ESPORT LOCAL

- El primer equip ha pujat a 1ª Preferent, els Infantils també han aconseguit l'ascens i en tennis taula tornam ser campions

Es Molí Nou Publicació mensual de
l'Obra Cultural BalearDepòsit Legal
PM - 336-1986**Edita:**Obra Cultural Balear
de Vilafranca**Coordina:**

Jaume Català

Han col·laborat: Miquel Barceló
Joan Jaume
Francisca Martí
Magdalena Mayol
Biel Montserrat
Joan Nicolau
Jaume Nigorra
Joan Rigo
Guillem Sansó
Jaume Sansó**Redacció d'Esports:**Guillem Mas
Jaume Vidal
Antoni Sansó**Imprimeix:**TIRRENA, S.A.
Telf. 55 52 12
C/ Pintor Joan Gris, 2
MANACOR**Els articles
publicats en
aquesta revista sols
expresen l'opinió
dels seus autors***Editorial***No deixem morir el Saló Parroquial**

Ens arribà aquests dies la notícia de la posta en marxa d'un projecte de rehabilitació de l'Escorxador Municipal per reconvertir-lo en Casa de Cultura. Quedà aturat així, o al manco això és el que sembla, el projecte que havia de reconvertir el Saló Parroquial en Casa de Cultura i del que tant havíem parlat i escrit i que semblava podria ser el lloc idoni per dur a terme totes aquelles activitats culturals i socials que fins ara no s'han pogut fer en les mínimes condicions. Segons sembla, serà l'antic Escorxador, fins ara emprat pel col·lectiu de rock de Vilafranca, el que aclapararà totes les activitats lúdiques del nostre temps lliure.

Els doblers que s'havien invertit en el projecte del Saló han quedat en paper mullat i ara s'ha decidit per envestir en aquest nou projecte. Un projecte que contempla espais tancats per fer-hi exposicions, conferències,... i habitacions per a les entitats culturals que fins ara no han pogut comptar amb un lloc idoni per dur a terme la seva activitat, com ara la tevè 31-Vilafranca o Ràdio La Vila, a més dels músics que fins ara havien emprat aquell recinte que tendran una nova sala per tocar els seus instruments.

Tot i l'aire aglutinador que pretén respirar aquest nou projecte, sembla que les dificultats no s'acabaran amb aquesta nova iniciativa municipal, més si tenim en compte que activitats com el teatre, concerts de música o qualsevol tipus d'acte que pretengui aclaparar l'espectació de més d'una cinquantena de persones no tindrà cabuda al nou espai. L'alternativa segurament ja deu estar rutilant dins la mollera del lector i amant de la nostra bona cultura: no podem deixar morir el Saló Parroquial, perquè no dir-ho.

Sabem que l'Ajuntament es troba davant una situació difícil per respondre a les iniciatives de les nostres entitats, i què l'Escorxador resoldrà moltes de les dificultats fins ara plantejades. Però no ens enganem, aquest nou projecte, sense llevar-li cap mèrit, només servirà per restar doblers a un projecte autènticament necessari i vàlid per la nostra vila.

Des d'aquí voldriem que el que ens manifestà no fa gaire el regidor de cultura, Jaume Sansó, quan ens deia que «el projecte de l'Escorxador no significa renunciar al Saló Parroquial» sigui una realitat. Tot i això, no podem deixar de ser escèptics a l'hora de respondre a la pregunta de perquè es destina aquesta quantitat de milions a un nou projecte enlloc de començar aquell del que ja se n'ha pagat un milió i mig. Com sempre, el temps ens donarà la resposta.

La carretera ja té nou empegat

Les obres duraran un mes. Fotos: X. Amengual i Joan Jaume

(Redacció).- Amb una inversió de prop de 40 milions de pessetes, la conselleria d' Obres Públiques del Govern balear ha portat a terme la reforma de la carretera, després de les demandes fetes en aquest sentit per l'Ajuntament. Després d'excavar l'empegat vell, col·locar maxaca des de la plaça de la Constitució fins a la cantonada amb el carrer Santa Catalina i carrer Damià Nicolau, es va posar una primera capa de pega. El dissabte 4 de maig es va obrir després de tres setmanes d'haver-se tallat el trànsit rodat. El dimarts 14 es va tancar de nou per a dur a terme una sèrie de proves sobre la pressió sofert pel primer empegament.

Durant els dies que ha durat el reacondicionament del tram de carretera, la principal via del poble ha ofert una imatge de total tranquil·litat contrastant amb els col·lapses que tenien lloc a alguns indrets dels carrers, tant de la part nord com del sud, habilitats per engolir l'elevat nombre de vehicles que diàriament creuen el casc urbà de Vilafranca per dirigir-se a Palma o a Manacor.

No tots els vehicles de gran tonatge han atès les recomanacions fetes per la policia Local de la vila que demanaven als conductors dels camions i autocars que emprassin rutes alternatives a l'hora de fer el recorregut Palma-Manacor o Manacor-Palma. El pes d'aquests grans vehicles ha fet que els carrers habilitats per els desviaments passassin per ull a molts de llocs. La major part dels esfondraments es localitzen a les línies de les síquies fetes en el seu dia per a la instal·lació de

 # Els carrers utilitzats per als desviaments han passat per ull, i la conselleria d'Obres Públiques s'ha compromès a arreglar els desperfectes.

 # Els vehicles de gran tonatge no han fet cas a les recomanacions de la policia Local de desviar els seus itineraris.

la xarxa del clavegueram i de l'aigua potable. La conselleria s'ha compromès a tancar els clots que s'han anat fent. Carrers com Goya, Rocaberti, Sant Sebastià, Vent, Joan Miró, de sa Creu i Costa i Llobera són, com es pot veure a la fotografia superior el carrer Goya, els que més han patit l'excés de trànsit.

 # El cost de l'empegat arriba als 40 milions de pessetes.

 # A partir de la segona quinzena de maig acabaran les obres i la carretera es tornarà obrir al trànsit rodat.

La Vila tasta per uns dies el que és un poble sense carretera

Sobre l'aigua de l'escola

Bartomeu Mascaró, regidor de Sanitat

El passat mes de març la revista Es Molí Nou publicà en la seva contraportada un article d'en Miquel Barceló titulat: «Els escolars han estat bevent aigua amb residus fecals». En aquest article se m'aludeix personalment, per tal cosa consider que és necessari fer una sèrie d'aclaracions perquè la gent sàpiga realment que passà amb el tema de l'aigua:

1- És cert que jo en tenia desconeixement del fet però puc explicar el perquè. L'organització de l'Ajuntament en quant a les feines a fer és la següent. Cada regidor s'encarrega d'una àrea (en el meu cas és la regiduria de sanitat, acció social, agricultura i medi ambient) però no significa que quedi limitat exclusivament a la seva àrea. El regidor/a d'Educació cuida del manteniment, neteja i de qualsevol altre tema de l'escola que sigui competència de l'Ajuntament. Quan sorgeix un problema a l'escola (encara que sigui sanitari) és aquest el que actua i no jo.

2- Convendria aclarir quines foren les actuacions fetes: Divendres dia 1 de març a darrera hora es sap que unes anàlisis de l'aigua del beguedor de l'escola han donat negatiu. El dilluns dia 4, a primera hora es precinta el beguedor i es duen garrafes d'aigua, primer d'un comerç i després s'acondiciona un altre grifo lluny del beguedor. Però que quedi ben clar que tan abans com després del dia 4 de març els al.lots i al.lotes bevien aigua provinent de la xarxa pública i no de la cisterna com han fet corre alguns rumors. Les actuacions posteriors foren contactar amb l'empresa constructora de les obres de la renovació de l'escola per tal de determinar quina fou la causa de la no potabilitat de l'aigua i procedir a la correcta restauració.

3- Una pregunta que tal vegada la gent s'ha fet és a veure si l'Ajuntament no controlava la qualitat de l'aigua. Fins ara hi ha hagut dos mecanismes de control:

-per part de l'empresa concessionària de l'aigua, cada 15 dies s'analiza l'aigua que es serveix al poble per garantir la seva potabilitat. De moment totes les anàlisis han estat positives.

-cada cert temps la conselleria de Sanitat inspecciona la qualitat de l'aigua, l'estat dels dipòsits, etc. Tots els informes foren favorables.

A partir d'ara s'hi afagarà un nou control, el de l'aigua que surt al beguedor de l'escola, encara que la que prové de la xarxa pública sigui potable.

Fetes aquestes aclaracions m'agradaria fer una sèrie de reflexions:

*és una llàstima que la importància d'un fet depengui més de la seva difusió que no del fet en si. Aquest cas n'ha estat un exemple, després de tres setmanes reneix un tema que ja estava solucionat.

*respect l'article d'opinió del mes passat, però consider que es magnifiquen els fets i es dona una versió que pot confondre als vilafranquers. Des de l'Ajuntament s'actua amb tota la rapidesa possible ja que la salut és un tema prou important per tots per dedicar-li una especial atenció.

Balanç del primer any del programa de salari social

Dels 58 milions destinats al Programa de Suport Transitori Comunitari/Salari Social per a 1995, 16 milions s'han destinat a dotar econòmicament les 77 sol·licituds aprovades en el període desembre 95- febrer 96. Fins a aquest moment s'han estudiat 83 sol·licituds de les 137 presentades i se n'han denegat 5 per superar les condicions econòmiques que donen dret a rebre el salari social. Pels pressupostos de 1996, el Consell té previst una inversió per a aquest programa de 70 milions de pessetes.

Els objectius del Programa de Suport Transitori Comunitari/Salari Social són la prestació econòmica periòdica destinada a cobrir les necessitats bàsiques de les persones perceptores i la realització d'un conjunt d'activitats encaminades a la reintegració d'aquelles persones que es troben en estat de necessitat a la vida activa de la societat.

La concessió del salari social l'atorga la comissió avaluadora i de seguiment del salari social que està integrada pels consellers del CIM, un representant de l'Ajuntament de Palma i diferents membres de les entitats col·laboradores, sindicats i un tècnic del Servei d'Acció Social del CIM.

La tramitació del salari es fa des de la xarxa d'atenció primària dels serveis socials municipals i des de la xarxa d'atenció social de Càritas Diocesana reconeguda a tal efecte com a entitat col·laboradora i l'atenció al públic es realitza a través de tots els centres de serveis socials de l'Ajuntament de Palma i els centres que té Càritas a les diferents parròquies de la ciutat de Palma.

CLÍNICA DENTAL

Carrer California, 36
Telèfon d'urgències 989 68 13 31
PETRA

Consulta tots els dies a partir de les 19 hores

PREUS ESPECIALS PER LA TERCERA EDAT
 Companyies IMECO * PREVIASA * ASISA * SANTAS...

Taula Rodona

Els sindicats alerten dels múltiples cursets organitzats per accedir a l'Hospital

Margalida Sansó.- El passat divendres dia 19 d'abril, damunt les vuit i mitja 20.30 a la sala de plenis de l'ajuntament quedà inaugurada l'exposició itinerant sobre l'Hospital de Manacor amb l'assistència Manel del Castillo director provincial de l'INSALUD. Del Castillo explicà les àrees d'influència, les especialitats, el nombre de llits que tindrà i els serveis que oferirà i digué que "aquesta mateixa setmana hem instal·lat els serveis de radiologia i que la setmana pròxima començarem a muntar-se les taules de quirofans». S'espera que els usuaris que abans anaven a les clíniques privades ara vagin al nou hospital.

A les 21.00 es celebrà la Taula Rodona, a la que hi participaren, a més del citat Manel del Castillo, Sergio Bertran de SERBASA, Carles Moreno d'UGT, Manel Garcia de CCOO, Onofre Pons metge que treballa a l'Insalud, Tomeu Mascaró com a representant de l'Ajuntament i el moderador fou Jaume Català. El debat que és devia de centrar principalment en els serveis que oferirà el futur hospital i els llocs de treball recorregut pel model de gestió. El representant de l'ajuntament Tomeu Mascaró, defensà la fórmula del consorci dient que "a nosaltres ens pareixeria adequat que es creàs un sistema de gestió amb participació ciutadana". Manel del Castillo i Sergio Bertran es pronunciaren a favor del consorci, el primer digué "que el consorci és un sistema de gestió més eficaç per aconseguir una sanitat menys deficitària i rígida", mentres que Bertran manifestava "que la gestió seria més clara i tendriem més informació sobre el seu funcionament". Els sindicats es mostraren totalment en contra del consorci i prefereixen el model Insalud, tot i els seus inconvenients. El sindicalista Manel Garcia

deia que "pot pervertir la sanitat i condemnar-la a la seva privatització, i l'Estatut dels Treballadors s'ha de modificar". Carles Moreno d'UGT era contrari el consorci "perquè desmantela el sistema de benestar social i no ofereix les garanties d'igualtat, mèrit i capacitat que han d'imperar en tot sistema de contractació de les empreses públiques" i afegí "que els sindicats ens hem pronunciat clarament en contra perquè als altres llocs on s'ha posat en marxa el model consorci no ha donat resultat i corr el risc que passi el mateix que a GESMA". Onofre Pons fou el més escèptic de la vetllada i demanà que el tipus de gestió que es faci a l'hospital tenguí més en compte als usuaris cosa que no passa ara. Tant l'Insalud com els sindicats avisaren a la gent que no faci cas de les acadèmies que anuncien cursets per fer feina a l'Hospital perquè encara no es sap quin model de contractació es seguirà. Del Castillo digué que a finals de juny iniciarien els contractes de personal i posteriorment els del servei de neteja, cafeteria i cuina, i fixa el 30 juny com a possible data d'inauguració.

 # Sindicats, metges i el propi Insalud coincidiren en la necessitat d'obrir el centre

 # Molta de gent assistí a l'acte organitzat per "Es Molí Nou"

 # El model de gestió fou motiu de divergències entre les parts

 # Una exposició serví per il·lustrar als assistents dels serveis i cobertura que oferirà el nou Hospital

 # Manel del Castillo presentà l'acte i anuncià el 30 de juny com a data per la possible inauguració

Es preveu una participació rècord a la Diada per l'autogovern

Els representants de més de 100 entitats cíviques i col·lectius que ja formen part de la Comissió Organitzadora de la gran Diada, la qual se celebrarà el proper dia 18 de maig, es constituïren ahir (18 d'abril), al Teatre Principal de Palma, en una Assemblea Promotora, que serà l'encarregada de coordinar les nombroses activitats que es desenvolupen al llarg del 18-M. La reunió tenia l'objectiu d'organitzar, definir i coordinar la tasca que cada un dels col·lectius realitzarà al si de la Diada. Al Teatre Principal hi acudiren els representants de més de 100 federacions i organitzacions, com l'Obra Cultural Balear, amb les seves 20 delegacions territorials; les dues Federacions d'Associacions de Veïns i Entitats Ciutadanes, amb prop de 60 entitats associades, la Plataforma de Joves per la Llengua, formada per una xarxa de 40 entitats juvenils; l'Associació de Premsa Forana, amb les seves 50 revistes; els representats de 30 centres escolars del moviment d'Escoles Mallorquines (que coordina fins a 205 escoles) i altres 30 d'instituts ensenyament mitjana; la Federació de Música i Ball Mallorquí, la Federació de

Bandes de Música, que inclou 30 bandes, representades de la Universitat i altres entitats de prop de 40 pobles de l'illa.

Cada un d'aquests col·lectius i entitats faran diferents aportacions a la Diada del proper 18 de maig, en el decurs de la qual hi haurà una gran amplitud d'activitats reivindicatives emperò també lúdiques que els organitzadors aniran desvetllant al llarg dels propers dies. Precisament, la convocatòria del Teatre Principal es va aprofitar per dissenyar i planificar el conjunt d'actuacions populars que confluiran totes a la plaça Major en el moment de màxima assistència, prevista cap a les 18:00 del dissabte dia 18-M.

Les dades amb les que compten els organitzadors fins ara perfilen una «participació rècord a la gran manifestació d'enguany, que pot superar la històrica concentració de l'octubre de 1977 celebrada també a la plaça major amb el lema «Per l'Autonomia», en què desenes de milers de persones varen omplir aquell emblemàtic indret ciutadà.

Més de 30.000 alumnes participaran al Gran Mural que dia 18 de maig es farà a la plaça Major

Es preveu que més de 30.000 alumnes dels centres escolars de Mallorca participaran el proper dia 18 de maig al gran mural que es confeccionarà a la Plaça Major. El mural, de 50 metres quadrats, estarà compost de 1.000 peces elaborades per 1000 aules/cursos.

El gran mural serà l'activitat central de la XII Trobada d'Escoles Mallorquines d'engany, i al si de les aules implicarà una setmana d'activitats i reflexió al voltant de la llengua i la cultura. Des de les Escoles Mallorquines es fa viure la llengua catalana, pròpia de les Balears, i per extensió, fan valorar la cultura i la història que l'han fet possible. Han passat dotze anys d'ençà de la I Trobada d'Escoles Mallorquines, en què es registrà una participació de nou centres enfront dels 205 actuals. Així i tot, els representants de les Escoles Mallorquines consideren aquesta xifra insuficient: totes i cada una de les escoles i instituts de l'illa haurien de tenir incorporat l'ensenyament en llengua catalana, d'acord amb l'Estatut i la Llei de la Llengua.

DISSABTE 18 DE MAIG

TOT EL MATÍ
Banda de Música i Ball Mallorquí
Carrers i places ombrades de Palma

PLAÇA MAJOR
A partir de les 15 h
Celebració de la
XII Trobada d'Escoles Mallorquines
Instal·lació del Gran Mural Escolar
Hi haurà actuacions i activitats
d'espai, dramatització, musicals...
Direcció d'escena "Gacòria"

Gran Ballada Popular
amb Escola de Ball de Banyalbufar,
Banyalbufar, El Mayurqa, Maoria Nostra

PER LA LLENGUA,
LA CULTURA,
LA IDENTITAT
I EL PAÍS

ACTE CENTRAL
A partir de les 18 h
Celebració i instal·lació
Gran Mural Escolar

Participació de les Bandes de Música

Entrada del Correfoc

Tota la plaça formarà un Mosaic Humà gegant que dirà "Som Comunitat Històrica"

Les Bandes de Música interpretaran:
"La Ballançera"

Festa Popular amb
Tanca Penya i altres músics

A LES 18h TOTHOM A LA PLAÇA MAJOR

GRAN CONCENTRACIÓ

MOSAIC HUMÀ

Entre tots farem pinya
per deixar clar d'una vegada per totes que les Balears

SOM COMUNITAT HISTÒRICA

i reclamar tots els nostres drets com a poble

Ara o mai. No hi faltis!!!

COMISSIÓ ORGANITZADORA
Associació de Premsa Forana • Federació d'Associacions de Veïns de Palma • Federació d'Entitats Ciutadanes de Palma • Federació de Músics de Mallorca • Federació de Joves de Mallorca • Federació d'Escoles de Mallorca • Federació de Músics de Mallorca • Federació de Balladors de Mallorca • Federació de Músics de Mallorca • Federació de Músics de Mallorca

Gloses

D'aquí i d'allà, per Joan Torretes

Si l'ajuntament em posa
papereres pel carrer
el millor que jo puc fer
posar-hi qualsevol cosa
i així no farà nosa
a un altre vilafranquer.

Segur que dirà la gent
si em veuen molt vermell,
no serà el seu remei
donar-li més aigüerent.

Si passes i no saludes
perds una cosa molt bona
ben igual que si a la dona
pels teus mals tractes la
tudes,
o és que tu tens tant d'orgull
que et creus molt superior
que no veus que és molt
millor
passar tots sense tu.

Si un fill o una filla es
descasa
la gent et diu això no és res
i resulta que així és
quan passa a una altra casa.

Tu deixa fer el qui sap
que pots tenir un disgust
i l'home estava malalt
punyint en el porc pel cul
i quan la gent el preguntava
perquè així estava obrant
ell estava contestant
perquè així no el mossegava.

Perquè sempre dius papà
quan tan bé esta mon pare
o perquè li dius mamà
si tan bé està ma mare
o esta més bé en castellà
que dir-ho en mallorquí
perquè tu quan dius papà

jo tenc els dubtes de qui
tenc la consciència tranquil.la
jo no dec res a ningú
¿el mateix pots dir tu
al llarg de la teva vida?

¿Com pots estar tranquil.la
quan tu t'has aprofitat
d'aquella persona honrada
que amb tu va col.laborar?

Si el teu és bon veïnat
és un gust el tenir-lo
però sinó és millor
tenir-lo enfora escampat.

Si tens el ca sempre a lloure
te pot dur mal resultat
perquè quan ha mossegat
una ferida sol coure
i pots ésser denunciat.

És molt bo un bon amic,
si el necessites es presta
i amb una cosa feresta
t'ajuda a fer-te feliç.

Si passes en saludar
a tot veïnat del teu poble,
a més de molt agradar
tots diran és un fet noble
i a tu no et costa res
i a molts agrada amb excés.

Gloses d'en Biel Montserrat

FORA-VILA

De refranys i de cançons
hi ha cosa encertada,
aubons any de cavallons
una antiga anomenada.

El camp duu una blavor
que alegre la mirada,
que encara estimada
de tota la gent major.

De la terra ben sembrada
en surt el menjar de tots,
els més joves peguen bots
amb la panxa associada.

Terra ets poc estimada
hi ha gent no et coneix,
en haver pegat la panxada
t'embruta, te destrueix.

Massa mal el que hi ha fet
d'aquells que no consideren,
que pareix que no s'enteren
el que és bo, d'on ho han tret.

Un poquet més de pensar
d'alguns milloraria,
així per trobar qualche dia
un ric i net bon menjar.

BONA SANITAT

La bona feina augmenta
i ensenya el bon camí,
enhorabona em de dir
aquí trobà l'aigua dolenta.

A tota gent que duu interès
que les coses vagin bé,
que per molts és mal de fer
primer que feina doblar.

A on és la sanitat?
a on l'educació?
només sol ser castigat
qui no és castigador.

Ni tan sols sentir vergonya
com pot ésser perdonat,
si perdó no ha demanat
que en demani no de broma.

Es va trobar una vegada
l'ambulatori embossat,
del que hi havien tirat
no els he peguen cap galdada.

No pareix que hi pugui haver
tan pobres de consciència
els que els hi fan la sentència
són igual, dormen a ple.

Per fer vaga i guanyar més
no els hi sol venir a un dia,
bon exemple, bona guia
això és dur interès.

SETMANA SANTA

Vacances Setmana Santa
a més de 100 funerals,
pot ser que siguin normals
el que són fan poca planta.

Per sortir a respirar
morim dins la carretera,
fins i tot a dins la voltera
afuats per avançar.

Piten a les bicicletes
perquè van poc a poc,
emputats passen a prop
el respecte a fer punyetes.

Sense cotxe altre temps
la gent arribava d'hora,
avui per massa ni contents
tornar poc arrera, és hora.

EL PACTE DE LES GAVINES

En Pujol a damunt fulla
a damunt fulla en Pujol,
és que té més vots s'embulla
embullat amb el llençol.

Amb el cotxe desmuntat
que per tot sobren peses,
és molt que abans no vesis
que te tendrien fermat.

Crec que serà la rialla
just el veure't presidir,
en Jordi dirà el camí
igual d'un al.lot que assaja.

Ei! el blat i tu la palla
tu seràs el seu pagès,
per comandar qui no sap res
a lo quadrat hi troba galla.

Fa tantes parts i quarts
prest serem a votar,
en Felip tornarà entrar
en que ja n'esteguem farts.

En Pujol serà famós
obrirà i tancarà,
fins que tots els dictadors
apregueu el català.

De riure poden fer pell
i de llàstima tan bé,
per ventura guiat per ell
fareu qualche cosa bé.

Reflexions pel segle XXI

La qüestió, Alicia, no és el significat de les paraules, sinó qui té el poder. Així parlava Lewis Carol el 1865 quan el matemàtic Anglès inicià Alicia pels camins del País de les Meravelles".».

Amb aquesta cita començava fa tres anys Josep Gifreu, periodista i catedràtic de teoria de la comunicació de la Universitat Pompeu Fabra, un article al diari «Avui» tant impactant per la seva lucidesa com per la seva transcendència.

«Pero ¿Qui té avui veritablement el poder d'establir què signifiquen les paraules?...Una de les meravelles del món present és comprovar com els polítics tampoc no poden establir l'autèntic significat de les paraules.

Els polítics tenen cada dia més dificultats en el control de la versió "autèntica" dels problemes. Els polítics han de competir en el mercat de la creació de discurs. I ho han de fer en unes condicions cada dia més crítiques en la mesura que van creixent i van especialitzant-se unes funcions i uns sectors socials dedicats exclusivament a la producció i comercialització de discursos. Són els grans mitjans de comunicació. Són els periodistes. Són els comunicadors de diversa factura. Són els creadors d'imatge. Uns i altres sembla que s'uneixen per servir-nos a domicili la causa del caos general; això sí, en safata de plata. Però no ens enganyem.

Darrera el desgavell aparent, hi ha un determinat ordre». Un ordre ben planificat que ha fet que canviàs de mans el poder i la capacitat d'interpretar l'ordre correcte de les coses i d'orientar la col·lectivitat d'acord amb l'interès general que abans s'atribuïa als polítics.

I és que la convivència democràtica i sobirana té molts enemics. Els poders fàctics, econòmics, han de controlar d'alguna manera la sobirania popular perquè no poden permetre's deixar en les seves mans el destí d'un poble. Això socavaria el sistema dels que sempre han exercit el poder real o dels que voldrien exercir-lo i no en tenen els mitjans democràtics. D'aquesta manera «s'ha engendrat una proliferació de veus, entre les quals sobresurten la dels nous intel·lectuals "inorgànics" (periodistes, opinadors, tertulians, etc.) que troben totes les facilitats en els mitjans de masses.

L'accés d'una determinada problemàtica als mitjans de massa es va convertint en el mecanisme clau per aconseguir atenció pública i poder entrar en el debat públic»

Aquest és avui el mecanisme que s'utilitza per crear estats d'opinió que obliguen els que saben la veritat i les intencions d'aquests "intel·lectuals inorgànics" a actuar a la defensiva. Aquest és el fi primordial que persegueixen perquè quan s'ha creat un estat d'opinió, poca gent gosa demanar si el conflicte existeix o no.

«Ara, el discurs públic pertinent girarà forçosament entorn dels termes introduïts pels "intel·lectuals inorgànics" i els sectors mediàtics afins i ... aquest és avui el nucli del vell problema de qui mana, Alicia...»

Magdalena Mayol (Febrer 1996)

Rondalla Depravada

Els homes ocells

Un famós presentador de televisió va posar, sense ànim d'ofendre, un nom adequat als que, a partir d'ara, seran els governants d'aquest estat, Espanya. Aquest sobrenom pot dur a les interpretacions lògiques de qui pot pensar que és fa de forma pejorativa. Més lluny d'això... Segur.

Si aquest mot m'agrada és per que pot induir a la imaginació pensar que pot tractar-se d'una mena de fantasia futurista, si més no, a una extracció del Còmic de moda. Ara per ara, els homes ocell, són vulnerables, incoherents, poc resolts i molt covards. Hem pogut comprovar com han baixat el cap davant els nacionalistes catalans d'en Pujol, o com han sofert la més dura derrota moral al no treure els diputats que ells pronosticaven. Aquest fet ha deixat una forta ferida a la seva moral que durarà tota la legislatura. Seran una

simple joguina dins les mans de qualsevol desaprensiu que vulgui jugar a ser cap d'estat a l'ombra.

El que més me molesta de n'Aznar, en Rato, en Cascos i tota aquesta colla de gent, és que sempre veurem la seva cara als diaris, a la televisió, però mai sabrem qui és el que governarà realment Espanya. Això pot suposar que la incertesa planegi sobre els caps de tots nosaltres: a qui encomanarem les nostres súpliques?, a qui mostrarem els nostres desacords?.

Possiblement trobeu un raig de llum a les vostres preguntes si intentau mirar cap a una altra part. Si us voleu sentir governats, formar part d'un estat sòlid i coherent, desviau la vostra intenció de vot, posau-lo a l'altra part de la balança, en canvi si voleu viure de qualsevol manera seguiu votat als homes ocell... són els que en saben més de tots. Si ho dic és amb la certesa de l'evidència, de la qual tots n'heu pogut presenciar un episodi des del 3 de març fins avui mateix. No hi he posat cap intencionalitat, estic lliurat a l'evidència.

Jaume Sansó i Caldentey

El compostatge, una alternativa de tota la vida

«El consell instal·larà una planta de compost en Vilafranca», aquest era el titular d'un article publicat pel diari de Mallorca, el dia 20 de gener de 1996 on es posava de manifest que la Comissió de Medi Ambient del CIM té en ment dissenyar un pla pilot de transformació dels residus urbans orgànics per convertir-los en compost que pugui ésser aprofitat com adob agrícola. Un dels llocs que ha pensat dita comissió per instal·lar la planta pilot de compostatge és Vilafranca, degut al seu interès ja manifestat en moltes ocasions per la problemàtica dels residus sòlids urbans. L'Ajuntament ens ha confirmat el seu interès per aquesta alternativa, però ens ha aclarit que això només era una idea que els havien proposat i que encara ha de madurar. Per que aquesta idea es pugui dur a terme fa falta que el Consell proposi una modificació del pla de residus a la cambra del Govern balear, cosa que necessita cert temps (per ventura uns quants anys). El mateix diari de dia 8 de març de 1996 informava de la preocupació dels regidors de l'oposició de l'Ajuntament de Vilafranca sobre la possible planta de compost, advertint de les males olors que solen desprendre aquests tipus d'instal·lacions.

El poble de Vilafranca ha manifestat en algunes ocasions la seva oposició a l'abocador de Son Nuviet i conseqüentment a la incineració dels fems pel que ens hauria d'interessar qualsevol alternativa a la incineradora.

Tot això m'ha decidit a fer aquest article per informar-nos sobre el compostatge i les seves repercussions.

Les peladures de patata, les fulles velles de les verdures, les peladures de fruita, els restes del menjar,... en algunes ocasions són donats als animals que es tenen al corral de casa per engreixar, però de cada vegada és més freqüent comprar els animals a la carnisseria o ja engreixats. El costum d'alimentar els animals domèstics amb les restes de menjar també s'ha perdut i aquests han estat substituïts per pinsos. Tot això ha provocat que la matèria orgànica en lloc de reaprofitar-se es tiri als fems, suposant en el nostre poble una porció dels fems de 230 tones cada any.

Història del compost

El compostatge és una tècnica utilitzada des de sempre pels pagesos que consistia en els seus orígens en acaramullar els residus de la casa, els excrements dels animals i de les restes de les collites per que es descomponguessin i es transformessin en productes més bons de manetjar i aprofitables per abonar la terra. El compost no és un producte que ha sorgit els darrers anys: abans cada casa tenia una bassa on hi anaven els nostres excrements i les restes del menjar que quan es buidava aquests fems ja s'havien podrit i s'escampaven per la terra. Molts dels

ramaders possaven palla als estables per que els animals estassin eixuts, aquesta palla es mesclava amb els fems dels animals i se convertia en un bon adob.

Va ésser en els anys 30 que Howard, Jackson i Wad van sistematitzar el compostatge tradicional, fent proves amb diferents

#El paper de cada un de nosaltres en el compostatge seria separar correctament a casa nostra els fems orgànics de la resta dels fems

tipus de materials orgànics i diferents mescles. Els seus estudis permeten que avui en dia fer compost a gran escala sigui rentable econòmicament.

Què és el compostatge?

És la descomposició de la matèria orgànica mitjançant processos biològics en condicions aeròbiques (presència d'oxigen) i controlades. Es parla de condicions aeròbiques perquè encara que aquest procés es pogués realitzar fora d'oxigen, la presència d'ell és convenient per arribar a temperatures més altes, accelerar el procés i eliminar males olors, organismes patògens i paràsits, i llavors indesitjables. Es diu que és un procés biològic perquè és realitzat per bacteris i

#"Les basses, que encara hi ha gent que conserva, és un senzill exemple de fer compost de manera incontrolada."

microorganismes. També es xerra de condicions controlades per diferenciar-ho de la putrefacció incontrolada, que si faria olor.

El compost es pot fer de molts de tipus de materials com són els fems orgànics de casa, els fangs de depuradora, els fems d'animals, els materials de neteja forestals o de jardins, **Factors que condicionen el procés**

Són molts i complexos els factors que intervenen en qualsevol procés de tipus biològic, i en aquest es poden considerar com a més importants la temperatura, la humitat, el pH, l'aireig i la presència d'una població microbiana capaç de descompondre els residus. Tots aquests factors estan influïts per les condicions ambientals, pel tipus de residus a tractar i per la manera en què es desenvolupa l'operació.

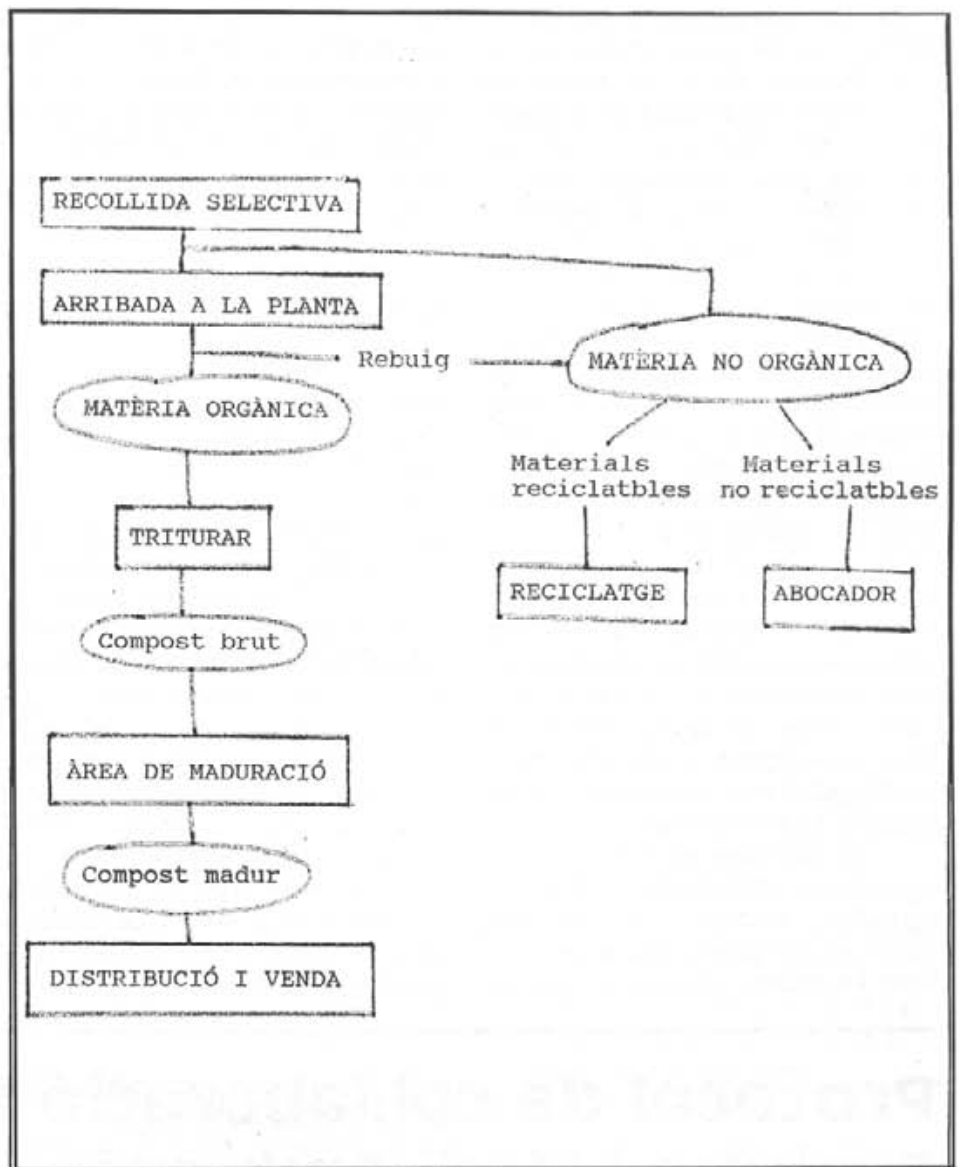
Els diferents organismes que ajuden a descompondre la matèria orgànica tenen el seu màxim d'activitat a diferents temperatures. El que fan és utilitzar la matèria orgànica com a font d'energia i de materials per reproduir-se i com a conseqüència sen despendrà calor. Aquesta calor fa variar la temperatura del caramull de compost. Es considera que per eliminar els organismes patògens, paràsits i llavors es necessita arribar a temperatures entre 35° i 55°. És molt freqüent que en el procés de compostatge es superin aquestes temperatures, però si s'arriba a temperatures massa altes també es moren els organismes que fan el compost. Aquests organismes produeixen algunes substàncies que són tòxiques pels organismes patògens donan lloc a un producte sanitàriament correcte.

Assegurar la presència de l'oxigen necessari és imprescindible per obtenir un bon i ràpid compostatge, i evitar al màxim el problema de les males olors. Els sistemes més freqüents per assegurar aquest oxigen són voltejar els munts de compost o mitjançant uns tubs que passen a través dels munts i succionen l'aire.

El tipus de material a compostar té una gran influència a l'hora del bon funcionament del procés i per tant de la qualitat del compost. Al xerrar del nostre cas en que es preveu compostar residus urbans orgànics la qualitat del compost fabricat dependrà de l'eficàcia de la recollida selectiva i dels sistemes de separació d'aquests residus. Està demostrat que l'efectivitat d'aquests sistemes depen del grau de participació de la població. Aquí nosaltres tendríem un paper molt important.

I el compost per a què serveix?

El compost es pot utilitzar per adobar les terres de cultiu i els jardins ja que al tenir qualitats de fertilitzant pot substituir els adobs químics. El compost millora les condicions físico-químiques del sòl augmentat la quantitat de

Procés bàsic d'una planta de compostatge

matèria orgànica en ell i consegüentment la capacitat de retenir nutrients, ja que aquests s'uneixen a la matèria orgànica passant a ésser disponibles per les arrels de les plantes.

L'addició de compost a una terra millora l'estructura del sòl fent que tenqui més capacitat de retenir l'aigua i un augment de la humitat del sòl. Millorant l'estructura del sòl ajudam a evitar l'erosió.

Altres sistemes de fer compost

Un sistema de fer compost és utilitzar organismes que degraden la matèria orgànica sense oxigen. Les instal·lacions d'aquest tipus de plantes són més complicades ja que necessiten contenidors totalment aïllats per que no hi entri aire i un posterior tractament amb presència d'oxigen per eliminar les males olors, pel que el procés és més complicat.

En algunes ocasions es pot

#"El procés de fer compost és tan senzill que ho podem fer en el corral de ca nostra."

#"Hi ha molts de llibres que expliquen d'una manera senzilla com podem fer-ho."

millorar la qualitat i estructura del compost realitzant el procés anomenat vermicompostatge, que consisteix en que una vegada ja està acabat el compost és mesclat amb cucs de terra que amb les seves capacitats detritivores fa que els nutrients siguin més assequibles a la planta vegetal, millorant l'estructura del compost. Aquest sistema sempre s'ha de realitzar després de un procés de compostatge pel que és complementari.

Altres ventatges del compost

Evita el risc de contaminació que poden provocar altres alternatives del tractament de residus com són la incineració i l'abocador. Aprofit per recordar que cremar matèria orgànica mesclada amb productes que tenen clor (present a gran part del paper) provoca l'emissió de dioxines i furans, les substàncies més tòxiques que es coneixen fins ara. La matèria orgànica que es tira en els abocadors acaba podrint-se en condicions fora oxigen emitint diòxid de carboni i metà a l'atmosfera, donant lloc en moltes ocasions a combustions amb perill de provocar incendis forestals.

La seva utilització en les terres reduiria l'ús d'adobs químics ja que afavoreix la fixació de nutrients. Tots coneixem el perill de contaminació dels pous subterranis que suposa utilitzar adobs amb nitrogen amb molta freqüència degut a que és un element molt fúgid i que ràpidament es perd, anant-se als pous subterranis.

El compost es pot utilitzar a agricultures alternatives com són la agricultura ecològica i la sostenible (amb una paraula la agricultura que feien els nostres pedrins). Podem fer

nosaltres mateixos un munt de compost en el nostre corral amb els nostres propis fems (pensau que només s'hi poden posar materials orgànics biodegradables), i així podem femar el nostre propi hort o jardí amb aquest compost sense necessitat de afegir-hi adobs químics.

El nostre poble evitaria que fossin abocats o incinerats 234 tones cada any. S'hi val la pena.

Que podem fer nosaltres?

Preparar les quantitats justes de menjar. Aprofitar tot el que es pugui de les fruites i verdures (no pelar-les excessivament). Si tenim animals donar-los de menjar els materials orgànics que produïm i si no en tenim podem donar-lo a algun veïnat o amic que en tenguí. Els fems dels animals després serveixen per adobar la terra.

Si tenim un corral gran intentar fer un munt de compost nosaltres mateixos, per evitar al màxim els adobs químics al manco en l'horta i jardí cultivada per nosaltres. En cas de que es possàs en marxa el pla pilot d'una planta de compostatge, hauríem de participar en la recollida selectiva i no mesclar-hi coses que no es poden degradar. De

totes maneres aquest esforç particular que crec que molts farem de bon gust no l'hauréem de fer per ara. Primer s'han de posar en marxa les institucions i fer projectes i tots sabem que la burocràcia i els projectes duen molta feina i temps. Però més val estar preparat pel que ha d'esdevenir i començar a fer feina ara, així no ens vendrà tant de nou i ja estarem acostumats.

Bibliografia

El compostatge, procés, sistemes i aplicacions, Josep Saña, Monserrat Soliva. Quaderns d'ecologia aplicada. Servei del Medi Ambient de la Diputació de Barcelona, 1987. *¡Háztele verde!*, Jhon Button. Friends of the Earth, Círculo de Lectores, 1989. *Compostaje aerobio de bio-residuos ¿La solución más atractiva?*, Thijs Oorthuys, Pieter Lokin, Revista Residuos nº 8, 1992. *Uso agrícola de compost i vermocompost de basuras urbanas (I): procesos, madurez y calidad de los productos*, R. Nogales, C. Elvira, E. Benítez i F. Gallardo-Lara, revista Residuos nº 26, 1995.

Francesca Martí

Protocol de col.laboració en matèria de Turisme i Medi Ambient

La Secretaria d'Estat de Medi Ambient i Vivenda del MOPTOMA i la Conselleria d'Obres Públiques, Ordenació del Territori i Medi Ambient han signat un **protocol de col.laboració en matèria de Turisme i Medi Ambient**.

El document signat entre la secretaria d'Estat de Medi Ambient i Vivenda, Cristina Narbona i, el conseller d'Obres Públiques, Bartomeu Reus significa un pas decisiu en l'estratègia del Govern Balear perquè les nostres illes siguin punteres i exemplars en aquesta matèria, tant pel que fa a la projecció dins l'àmbit espanyol com a l'internacional.

Ambdós Governos, així ho especifica el protocol, reconeixen que el turisme és un sector econòmic fonamental de l'estructura econòmica espanyola.

Així mateix, en el document queda reflectit que les activitats turístiques depenen directament de la qualitat ambiental, dins l'entorn en que tenen lloc; a la vegada, les activitats turístiques també afecten de manera decisiva l'entorn natural.

Les Balears ofereixen, segons l'acord, un marc adequat per l'aplicació de programes pilot en temes de turisme i medi ambient i, per aquest motiu, són l'àmbit idoni per experimentar relançaments i impulsar la reestructuració de l'oferta turística. Aquests programes serviran, a més, com a exemple per a altres zones de característiques similars.

El ministeri està decidit a col.laborar directament en els programes que està desenvolupant la Conselleria d'Obres Públiques, Ordenació del Territori i Medi Ambient

amb l'objectiu d'integrar les activitats turístiques i el medi ambient.

Amb el protocol s'ha creat una comissió mixta formada per dos representants de cada institució, que treballaran en el desenvolupament dels cinc punts següents:

1.- Foment de cooperació en el que respecte a activitats turístiques i de medi ambient.

2.- Establiment de concerts i programes de cooperació a aquest àmbit.

3.- Coordinació d'estratègies comunes davant la Unió Europea.

4.- Difusió dels resultats dels programes i concerts.

5.- Promoció de l'intercanvi d'informació i experiències.

Conselleria d'Obres Públiques

La toponímia urbana de Vilafranca a partir de les fonts documentals (2ª part)

Classificació dels topònims urbans actuals

A partir de la classificació, en sèries semàntiques fonamentals, que ja Moreu-Rey de la toponímia urbana (1974) intentarà presentar una estructura temàtica dels noms dels carrers de Vilafranca.

Com diu Moreu-Rey «... els topònims urbans reflecteixen no solament la geografia -el relleu i la constitució del terreny on s'assentà l'aglomeració estudiada, la hidrografia, la vegetació -, sinó, de més els resultats de l'acció de l'home sobre el dit espai: les estructures i formes de l'aglomeració i les seves parts; el seu aprofitament urbà civil, tant com l'estratègic; la trama de serveis de tota mena i entre ells els transports i les comunicacions, el subministre de l'aigua; el significat econòmic dels barris; les funcions socials tals com la dedicació a les pràctiques religioses, a la cultura, o simplement al lleure, dels diferents components urbans, amb preeminència en la localització del comerç i dels oficis o indústries; el rastre de possessions i propietaris; i la traça variada d'esdeveniments passats -polítics, econòmics, o purament anecdòtics.»

Podem començar la classificació fent referència a aquells topònims que designen elements geogràfics (topònims naturals), és a dir, aquells que no reflecteixen la intervenció de l'home sobre un indret. Podem parlar dels següents carrers:

(HIDROGRAFIA)

- Carrer de s'aigo
- Carrer d'es Torrent

(METEOROLOGIA)

- Carrer d'es Vent
- Carrer Ponent
- Carrer de Mestral
- Carrer de Mitjorn
- Carrer d'es Sol

(Edificis corresponents a activitats artesanals o industrials)

- Carrer Escorxador.
- Carrer d'es Sequer.

(Altres institucions)

- Avinguda de ses Escoles.

(Temàtica Religiosa)

- Carrer de l'Amargura(2).
- Carrer de la Unió.
- Carrer de Sant Sebastià.
- Carrer de Santa Bàrbara.
- Carrer de Sant Josep.
- Carrer Santa Catalina Thomas.

Aquest grup fa referència als carrers dedicats a persones.

ANTROPÒNIMS INDIVIDUALS: RESIDENTS AL CARRER

- Carrer de Na Llobera
- Carrer de Fra Lluís

ANTROPÒNIMS: PROPIETARIS / FUNDADORS.

- Carrer Marquès de Vivot.
- Carrer dels Rocaberti.

El segon gran bloc està format per tots aquells topònims que fan al·lusió a elements que configuren l'estructura urbana (elements urbanístics). En aquest grup, hi trobam els següents carrers: (Fan referència a elements significatius de la configuració urbana: el carrer més ample, el més llarg, etc.)

- Carrer Major
- Carrer Principal
- Carrer Nou

(La funció d'aquests vials consisteix precisament a conduir a algun lloc(1))

- Carrer de Sant Martí
- Carrer Església
- Carrer del Nord
- Carrer de Bonany
- Carrer de Son Pons
- Carretera de Palma
- Carrer d'es Pou

(Agricultura i altres activitats camperoles)

- Carrer de Ses Parres

ANTROPÒNIMS: FILLS DEL POBLE

- Carrer Ermità Agustí.

(1) Moreu-Rey ho explica així: quantes vegades un Carrer de l'Església no conté el temple, sinó que permet arribar-hi, i podria classificar-se, no segons el seu contingut, sinó tenint en compte la seva direcció!... Tenen total cabuda en l'apartat següent la majoria de carrers d'entrada i sortida de ciutat -que porten generalment el nom del lloc vers el qual parteix o partia el camí o carretera que els perllonga a l'exterior: El Carrer de Barcelona, Lo Carrer de Manresa... (Moreu-Rey; 1974,34)

(2) «Per a evitar confusions, caldria aplicar una especial atenció als exemples d'advocacions poc corrents o curioses i incompletes: C. de la Amargura o de l'Amargura (Sèvilla, Reus, Anglesola, Manacor).» (Moreu-Rey; 1974,52)

- Carrer Miquel Barceló.
- Carrer Joan Barceló.
- Carrer Metge Josep Sansó.
- Carrer Pare Jaume Rosselló.
- Carrer Mn. Damià Nicolau.
- Carrer Rafel Jaume.
- Carrer Mestre Bauçà.
- Carrer Francesc Sansó.

ANTROPÒNIMS IMPOSATS (amb tradició popular)

- Carrer Ramón Llull.
- Carrer Jaume I El Conqueridor.
- Carrer d'en Joan Miró.
- Carrer d'en Costa i Llobera.
- Carrer del pare Serra.
- Carrer dels Reis de Mallorca.

ANTROPÒNIMS IMPOSATS (sense tradició)

- Carrer de Lope de Vega.
- Carrer Miguel de Cervantes.
- Carrer Goya.

ALTRES TOPÒNIMS URBANS

- Carrer Constitució.
- Carrer de Sant Joan.

L'article als topònims urbans

Per què la major part dels topònims urbans de Vilafranca van acompanyats de l'article salat o baleàric? Quines són les recomanacions oficials? Quines són les possibles raons sociolingüístiques que envolten l'ús de l'article salat?

Donar una resposta, almenys hipotètica, a totes aquestes qüestions és l'objectiu d'aquest apartat.

Per començar, podem assegurar que l'elecció de l'article salat per part de l'anterior batllia no és, de soca-rel, fruit de l'atzar. Darrera l'ús de l'article baleàric (aquesta és la terminologia que emprava Moll), podem trobar-hi la mentalitat «pegellida» que ja pregonava, a les acaballes del segle XIX, Pere d'Alcàntara Penya.

«Molts han volgut batiar la mallorquina ab lo nom de catalana per les moltes paraules adoptades d'ella y per sa semblansa que amb ella té; més no deixa de presentar grans diferències en molts de noms, de verbs, **d'articles**, fraseologia y construcció, y sobre tot en sa pronunciació, per poder pretenir que no tant sols no es dialecte de la

#"Pot resultar incoherent que els mestres d'aquestes illes prediquin, de llevant a ponent, la llengua normativitzada, mentre, a la rajola de la cantonada, hi podem llegir Carrer des Sol o, encara molt pitjor, Carrer de s'Aigo".

catalana sino que es un idioma diferent d'ella,....»(MASSOT,1985;190).

«Per fer veure que la llengua mallorquina es rica mos valdrém d'alguns exemples. Primerament es de notar qu'els idiomes que conexem tenen un sol article: El, La, Lo en castellà; le, la, en francès; the, en anglès, etc. El mallorquí per cada gènere en té dos: El y Es, La y Sa, y li serveixen per donar a conèixer amb s'article qu'aplica la importància, magnitud o valiment del substantiu qu'acompanya. Deym, per exemple: El cel quant volém significar el firmament o la glòria, y Es cel quant mos referim a un celras o cel pintat. Deym'El Rey, La Reyna, per anomenar aquesta elevada autoritat y si parlam d'una carta o d'una festa no deym mes que Es Rey d-espases o bastos y Sa Reyna des ball... (MASSOT,1985;195)

És evident que actualment aquesta mentalitat pot resultar-nos barroera des d'un punt de vista lingüístic si tenim en compte que la llengua catalana ha assolit un grau prou important d'estandardització. Ara bé,

sembla que, en el camp de la toponímia, l'objectivitat lingüística passa a ser un escolà d'amén. I així ho demostra l'informe que sobre toponímia a les Illes han elaborat les autoritats lingüístiques compates amb el vist i plau de la (sa) Conselleria d'Educació, Cultura i Esports. L'esmentat informe recomana. «Pel que fa a l'article, recomanem que el nom oficial dels nuclis de població o altres topònims, majors o menors, s'ajusti a la solució adoptada per la llengua parlada local...»

I, per altra banda, afegeix: «No obstant això, l'ús quasi constant a nivell formal de l'article estàndard, almenys fins al segle XIX i, en determinats àmbits, fins a l'època moderna, d'acord amb la mateixa coherència de funcionament de la llengua en registres més elevats, fa també admissibles les formes amb article estàndard dels topònims que en llengua parlada duen article. Aquest ús és particularment justificat en els topònims contextualitzats, sigui per mitjà de la simple addició d'un genèric (carrer, plaça, baixada, pujada, passeig, etc.), sigui en el curs d'un text més o menys llarg...»(I.E.C. 1990,121).

Les raons d'aquesta fluctuació de criteris són exposades al llarg de l'informe, però això no vol dir que sociolingüísticament no n'hi hagi d'altres...per les següents raons:

a) L'adhesió popular a aquestes formes que en el moment actual, faria difícil una acceptació majoritària d'una altra solució. Tanmateix, convé recordar que el valor d'aquest argument pot canviar en el futur d'acord amb els canvis de criteri que es poden produir al si de la col·lectivitat balear.

b) La tradició d'ús de l'article salat, almenys des del segle XIX, així com la utilització més o menys sistemàtica que se n'ha fet a les illes Balears especialment per part d'escriptors filòlegs com Mn.Alcover i F.de B. Moll...

c) Vist el grau d'empobriment en què ha decaigut la llengua parlada actual, sobretot entre les darreres generacions, l'ús de les variants genuïnes del parlar tradicional, especialment en els topònims descontextualitzats, és un recurs important per a ajudar a mantenir-les

vives, tant si duen article salat com si duen article estàndard...

d) L'article salat s'ha mantingut en la llengua codificada moderna a l'altra regió on aquest és viu (la Costa Brava)...» (I.E.C; 1990, 119-120)

Algunes d'aquestes raons (l'adhesió popular, l'ús de l'article salat per part de F. de B. Moll,...) poden contradir les paraules del mateix Borja Moll quan afirma a la seva gramàtica: «Aquest article té poc ús en els escrits, perquè tothom qui escriu literàriament adopta l'article general: el, la...»

Els mallorquins, menorquins i eivissencs conscients no se senten gens violentats per l'adopció de l'article literari perquè aquest article conserva una gran vitalitat en el parlar viu de les Illes Balears... L'article literari és, doncs, ben viu entre els insulars, i adoptant-lo absolutament en els escrits literaris no fan altra cosa que ampliar el seu ús en benefici de la unitat idiomàtica. A més aquesta substitució de l'article dialectal pel literari està justificada per la tradició: en tots els documents oficials mallorquins de tots els segles apareix usat el i la en lloc de es i sa...» (MOLL, 1990, 183-84)

Personalment, sóc partidari de creure la visió que sobre el tema ens exposa el professor Bibiloni a la revista Randa. El mite de l'article salat il·lustra una visió emblemàtica i folklòrica del català que, malauradament, sovinteja a la societat mallorquina. Visió que rep tot el suport de les institucions polítiques il·lenques i dels mitjans de comunicació (vegeu el recull d'alguns articles de premsa a l'apèndix) que tracten la llengua catalana com una romanalla arqueològica que cal conservar, com els pinacles de la Seu, dins les vitrines folklòriques del passat.

«Durant les darreres dècades, i molt especialment després del canvi de règim, s'ha generat amb una força extraordinària la idea que els topònims de les Illes Balears que en el parlar ordinari d'aquestes illes duen article salat s'han d'escriure amb aquest -i sols amb aquest article en qualsevol tipus de llenguatge... El mite del respecte a l'article ha pretès esdevenir norma d'ús indiscutible i indiscutida, i les

publicacions fetes a les Balears o fora de les Balears s'han omplert de Sa Dragonera, Sa Llotja, Sa Riera o Es Born, tant dins textos en català estàndard com en espanyol, i els pobles de les illes s'han inundat de rajoles amb carrers des vent i de l'aigua (o, més grotesc encara, de s'aigo)...» (BIBILONI, 1985; 111)

La hipòtesi de Bibiloni es fonamenta sobre el comportament formal de l'article. Ell afirma que l'article dels topònims no és una partícula proclítica, argument dels partidaris de sa i es, sinó que aquest article es comporta exactament igual com qualsevol altre, amb una clara funció de determinant.

«El dilema de si l'article dels topònims és o no un article constitueix un fals dilema i un parany que ens pot entelar els ulls, perquè ens pot fer perdre de vista un dels principis de la lingüística moderna, com és la distinció entre forma i funció...»

Vull insistir-hi: si debatem la qüestió de si l'article ha de ser el o es, la o sa, som davant un problema estrictament formal, i és l'anàlisi seriosa del comportament formal de l'article que ens donarà llum.»

(BIBILONI, 1985, 119)

Una altra raó que dona suport a l'ús de l'article estàndard és la coherència lingüística. Pot resultar incoherent que els mestres d'aquestes illes prediquin, de llevant a ponent, la llengua normativitzada, mentre, a la rajola de la cantonada, hi podem llegir Carrer des Sol o, encara molt pitjor, Carrer de s'Aigo.

«Va contra el sentit comú i contre l'instint natural de qualsevol usuari de la llengua haver d'escriure la punta de s'Encletxa, el torrent de ses Mateso la plaça de sa Drassana, mesclant articles que corresponen a registres diferents.

Un lamentable espectacle és el que ofereixen les flamants plaques acabades de col·locar a les cantonades de molts de pobles de les nostres illes, divorciades de la llengua comuna normativitzada. I és ben curiosa la força amb què actuen els prejudicis popularistes...» (BIBILONI, 1985, 125)

Un cop vist que l'article dels

#"Com diu la gent del meu poble: els papers canten. És evident que el passat ens pot servir per canviar el present".

topònims urbans (i no urbans) presenta, generalment, el mateix comportament formal-morfològic, sintàctic, geolingüístic- que els articles trobo adient compartir el parer del professor Bibiloni. A més a més, vull afegir-hi altres raons.

Per una altra banda, seria oportú, com aconsellen els lingüistes adoptar de manera automàtica la llengua codificada a tots els àmbits d'ús. Cal deixar ben entès, d'un pic, que la llengua comuna és la llengua catalana. Sense voler fer pedagogia ni demagogia, crec urgent avesar els habitants d'aquestes illes a les formes estandarditzades. Crec urgent, també, presentar i divulgar una llengua catalana clara, sense incoherències i sense punts obscurs que facilitin la condemna del català a pena de mort, amb el vist i plau dels seus parlants, perquè, segons els ulls de la modernor, esdevé arcaic, fragmentat i deixat de la mà de deu.

També, cal tenir en compte que si no s'hagues produït una interrupció de l'ús de la llengua dins tots els àmbits, per les causes que tots ja coneixem, estic ben segur que no hauria fet falta escriure aquest apartat. Com diu la gent del meu poble: els papers canten. És evident que el passat ens pot servir per canviar el present.

El darrer escaló cap a la independència (I)

Des de que la història és història, una de les costums més arrelades de l'home és la d'estereotipar els diversos pobles que envolten el seu propi. En efecte, esdevé molt freqüent el fet d'atribuir el veïnat uns suposats trets característics i definitoris de la seva personalitat. Fixin-se, a més, que aquests citats trets no acostumen gairebé mai a ésser, precisament, massa afalagadors. Ans ben al contrari! I no cal anar gaire lluny per trobar una sòlida grapada de bons exemples: ¿No és, per ventura, del tot conegut l'esperit fenici dels catalans? ¿No són *chulos* els madrilenys i malfeiners els andalusos? El lector convindrà amb mi que generalitzar -i més encara en aquest cas- pot resultar profundament injust. Tot amb tot, però, fóra bo no oblidar que el refranyer mallorquí és savi i ens adverteix que *quan els cans lladren ...*

Però i els illencs? Com som els illencs? Tranquils? Conservadors? Tots dos són adjectius que potser s'adaptin bastant a la nostra forma d'ésser. Dit això, permeteu-me ara que em demani: I xenòfobs? Som xenòfobs els illencs? A aquesta precisa alçada de l'article volia arribar el sota-signant. Entrem doncs, si els assemblem, a debatre aquesta qüestió. Tal volta, la millor manera de començar a fer-ho és advertint per endavant que qualsevol expressió de xenofòbia és del tot criticable i condemnable. Un cop recordada aquesta obvietat, se'ns planteja el dubte en forma de situació-exemple: Imaginin-se vostès que es troben discutint agrament amb un individu de parla castellana -com és de suposar, vostès creuen que tenen la raó de la seva part. Imaginin-se ara que al final no aconsegueixen posar-se d'acord. D'entre tots els insults i impropis que, marxant cap a casa tot emprenyats, proferiran vostès contra el castellanoparlant, quin pensen que serà el més immediat i habitual? ... Efectivament: *Foraster* (o *xarnego*) No em negaran que no resulti ben curiós. M'explíc: tret d'algunes

definicions polititzades, s'entén per foraster tot allò que vé de fora; llavors doncs, un individu foraster és (o hauria d'ésser), senzillament, un individu no indígena. En el cas illenc, però, no aplicam ben bé aquesta definició i ens referim (aproximadament) a un foraster com a un individu castellanoparlant (indígena o no) i d'origen peninsular (perquè a un argentí, per exemple, no li diem foraster, sinó argentí -i disculpin el joc de paraules) Doncs bé, allò que -com dèiem abans- resulta curiós no és que usem aquesta definició per referir-nos a un foraster; sino que *la usem pejorativament*. Aquest és el fet singular. Vull dir: el terme «foraster» no només compleix la seva lògica funció de substantiu; també pot exercir d'adjectiu qualificatiu, o, mai més ben dit, d'adjectiu desqualificatiu. Vet aquí el caràcter xenòfob illenc!!! D'altra banda, però, també fóra injust no esmentar el fet de què, tal vegada, aquest tic xenòfob és més visceral que no pròpiament xenòfob.

A tall de conclusió, el sota-signant ofereix dues situacions-sortida alternatives al «conflicte»:

- Una primera situació ideal, que es donaria quan l'individu catalanoparlant deixàs definitivament d'emprar el terme «foraster» en aquelles circumstàncies en què el seu ús pogués resultar ofensiu o fos, implícitament o explícita, malintencionat.

- Una segona situació no ideal, però desitjable, que es donaria quan l'individu catalanoparlant **substituís el terme «foraster» per un altre terme més adequat a la realitat nacional que l'envolta**. Ara bé, aquest relleu terminològic requereix d'un pas previ absolutament imprescindible: que l'individu catalanoparlant es curi del *mal de fronteres* que tant l'estanca ... Però -i em perdonarà el senyor lector- aquestes són figures del paner de maig.

Jordi Sansó i Florit

La llengua, una qüestió de prioritats

El polític espanyol J.M. Aznar anuncià recentment en alguns mitjans de comunicació que, després de la creació de llocs de feina, la segona prioritat d'un hipotètic govern presidit per ell seria garantir la primacia constitucional de l'espanyol, cosa que no ens pot sorprendre gens, atès que la llengua és sempre una gran raó d'Estat. Jordi Pujol, en la seva línia acostumada, es lamentà de la falta de sensibilitat del dirigent conservador a l'hora de comprendre els problemes lingüístics, i l'acusà de tenir uns plantejaments inconsistents. El president principatí féu palès un cop més la necessitat que Aznar entengui (!) que la recuperació de la llengua catalana és «una prioritat molt important per a la Generalitat», car és sabut que ha estat perseguida i maltractada durant segles. Lògicament, el «Partido Popular» hagué de rentar un poc la cara del senyor del bigotet i explicà que el seu president l'havia referit únicament a la política exterior espanyola i a la presència internacional del castellà.

A tall de comentari, no poden deixar de recordar que

l'experiència ens demostra clarament que voler cercar la comprensió dels dirigents polítics mesetaris és una tasca absolutament inútil. La història ens ensenya que el menys preu i la incomprensió del colonitzador envers el colonitzat ha estat tostemps la norma general en totes les situacions de dominació colonial. Exclamar-se'n continuament és ben absurd, i més aviat propi de necis. El que caldria fóra exigir immediatament la descolonització i la independència, i deixar les comèdies per a les representacions escèniques.

No oblidem tampoc ni per un instant que, pel que fa a la llengua, el discurs ideològic de la metròpoli (l'Estat espanyol) respon perfectament a una política lingüística GLOTOFÀGICA, que suposa en darrer terme la mort de la llengua dominada (el català), definitivament digerida per la llengua dominant (l'espanyol). Així, sabem que aquesta darrera s'imposa segons un esquema que passa primer per les classes dirigents, després per la població de les ciutats i finalment pel camp; procés que va sempre acompanyat de bilingüismes successius en els llocs on la llengua dominada es resisteix. Tan sols la capacitat de resistència del poble contra l'opressió exterior podrà frenar aquest procés glotofàgic i la seva assimilació a l'invasor colonial. La voluntat i la lluita populars, doncs, han de fer inclinar la balança en un o en un altre sentit.

Andreu Salom i Mir

Com cercar feina

A l'article publicat en el número anterior de la revista, començarem per presentar-te una sèrie de consideracions prèvies a plantejar-te abans de cercar un lloc de feina. En aquest exemplar continuarem exposant l'inscripció a l'oficina de l'INEM, com una de les passes a fer a l'hora de cercar feina: Inscripció a l'oficina de l'INEM, anuncis a la premsa, iniciatives pròpies, informar a les persones conegudes de la teva recerca de feina, fer oposicions i mirar les borses de treball

Inscripció a l'oficina de l'Inem

Lloc: T'hauràs de presentar a l'oficina de Treball que et correspongui per domicili, presentant-te personalment. L'oficina de Treball facilitarà un volant o targeta justificativa que hauràs de presentar quant trobis una feina. Els requisits són: ésser espanyol, o nacional de país membre de la CE, així com cònjuge o fill menor de 21 anys, o major d'aquesta edat a càrrec d'un nacional comunitari que tengui nacionalitat no comunitària, ésser treballador no comunitari, en possessió d'un permís de treball en vigor i a qui la Direcció Provincial de Treball i Seguretat Social concedeixi certificació expedida per aquesta finalitat sempre que reuneixi els requisits necessaris, estar en edat laboral: més de 16 anys i no estar impossibilitat per al treball.

Documents que has d'aportar: DNI, Targeta d'Identitat o Passaport en vigor i, si escau, el visat corresponent, certificació corresponent de la Direcció Provincial de Treball i Seguretat Social, si és el cas, cartilla de la Seguretat Social en cas d'haver treballat amb anterioritat i justificació de titulació professional o acadèmica si se'n té alguna.

Normes a tenir en compte amb l'oficina de l'Inem
Els demandants de treball inscrits en una oficina d'ocupació hauran de:

- Renovar periòdicament la demanda a l'Oficina de Treball en les dates que prèviament se t'indiquin.
- Presentar-te a l'Oficina quan siguis citat per això.
- Comunicar la teva col.laboració o el resultat de l'entrevista amb l'empresa a la qual se t'ha enviat.
- Comunicar les modificacions de les teves característiques professionals (realització de cursos, obtenció de títols...)

Serveis de les oficines de l'Inem

Els demandants de feina obtindran en aquestes Unitats els serveis que us exposam a continuació:

- Inscripció i registre com a demandants de feina.
- Oferta de llocs de feina que s'adaptin a les seves característiques.
- Informació sobre Mesures de Foment de Treball (autotreball, cooperativisme, societats anònimes laborals, modalitats de contractació, etc).
- Informació sobre formació professional i ocupacional.
- Informació i tramitació de prestacions i subsidis per atur.
- Orientació professional.

Aquest article està elaborat a partir de la «Guia d'Ocupació» editada per la Direcció General de Joventut, Menors i Família Conselleria de Governació. Per a qualsevol consulta que vulgueu fer sobre aquests temes d'orientació laboral i recerca de feina podeu dirigir-vos al Servei de Promoció Econòmica de la Mancomunitat Pla de Mallorca, carrer de l'Hospital, 28 de Petra o telefonar al 83.04.41 on us atendrem gustosament i amb la professionalitat que el tema requereix.

X Temporada d'Òpera

La X Temporada d'Òpera ofereix enguany i per primera vegada en la seva història un espectacle especialment dirigit als joves de les nostres escoles. L'Òpera escollida per fer aquestes funcions especials per a les escoles es «BASTIEN UND BASTIENN» de W.A. Mozart, i des del dia 16 fins al 19 faran 4 funcions en horari escolar, tot i que hi ha demanda per a realitzar més funcions.

La intenció del Consell de Mallorca és que aquestes funcions especials tinguin continuïtat en el futur, tant per la importància del paper que tenen dins l'àmbit educatiu com pel fet de crear l'afeció a l'òpera entre els joves perquè aquesta manifestació artística tengui futur a Mallorca. De cara a la Temporada vinent, i per donar facilitats als cors o sobre tot per a poder diversificar l'oferta del teatre en altres àmbits com el teatre, la dansa i altres manifestacions artístiques i culturals, la Temporada es realitzarà al llarg dels mesos de novembre '96, maig '97 i març '97.

El plaer de beure un Mas d'en Blai

A la DO Terra Alta, les possibilitats d'extreure bons vins gràcies al raïm que s'hi fa són tant grans com el desconeixement d'aquesta zona per part de la majoria dels consumidors. Els vins que s'elaboren en aquesta DO, situada en un extrem de Tarragona i fent frontera amb Terol, es fan principalment en cooperatives i es destinen, normalment, a la venda a la menuda.

Coneixedor de les possibilitats d'extreure bons vins gràcies al raïm enòleg que compte amb una llarga i sàvia tradició familiar en el camp de la viticultura, ha sabut agafar delicadament la varietat Garnatxa blanca, tan desconeguda i maltractada en els cups de cellers privats i cooperatives, i li ha extret tot el seu poder organolèptic. I, a més, seguint la tònica actual, ha fet servir tècniques respectuoses amb el medi. Mas d'en Blai, amb la Garnatxa blanca, ha trencat el monopoli que ostentaven bàsicament les varietats Chardonnay i Macabeu en el món de les fermentacions i criances de vins blancs dins bóta. El vi en qüestió és d'un color groc verdós; en nas podem percebre un conjunt aromàtic format, en la seva majoria, per fruites madures, mel i tocs fumats que delaten la seva criaça; en boca, és equilibrat, amb un final del qual destacarem, sobretot, els torrats en combinació amb la fruita madura, abans esmentada. Aquest vi és capaç de juntar originalitat i qualitat, oferint al consumidor una grata sorpresa. Recomanam consumir aquest Mas d'en Blai amb plats relativament complexos, que continguin en la seva composició marisc o peix (per exemple, rap amb ametlles, llagosta «a la bomba», etc.). També és molt recomanable amb tot tipus de formatges.

Francesc Grimalt

Celebració del dia de les Illes Balears a l'illa de Menorca

Els passats dies 9 i 10 de març es va celebrar a l'illa de Menorca els actes commemoratius del dia de les Illes Balears. Aquests actes es varen compartir entre Maó i Ciutadella de Menorca. Hi eren presents el President de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears, Cristòfol Soler, la Presidenta del Consell Insular de Mallorca, el President del Consell Insular de Menorca i el Vicepresident del Consell Insular d'Eivissa i Formentera, juntament amb els components del Govern Balear. El dissabte dia 9, després de dinar, el President Soler va fer una roda de premsa convocant als diferents mitjans de comunicació, que allà hi estaven presents. En aquesta roda de premsa es tractaren diversos temes d'actualitat. Així i tot, el President Soler va dir que un dels objectius d'aquesta legislatura era la transferència de més competències del Govern Central a l'Autònic i del Govern de les Illes als diferents Consells Insulars. Quant a l'aniversari de l'Estatut d'Autonomia va dir que s'havia de conseguir una festa més popular i menys institucional,

incrementant el sentiment del poble a nivell social, civil i cultural i cercar els punts en comú de les diferents Illes que conformen la Comunitat Autònoma.

El mateix dissabte hi va haver un concert a l'Església dels Socors de Ciutadella, ofert per l'Orquestra Simfònica de les Illes Balears al Sr. Josep Mascaró Pasarius. Aquest acte es va celebrar dins el marc formidable Saló Gòtic de l'Ajuntament de Ciutadella de Menorca. Hi intervengueren l'Il. Im. Sr. Gabriel Allés Vázquez, Batle de l'Ajuntament de Ciutadella de Menorca; l'Hble. Sr. Cristòfol Triay Humbert, President del Consell Insular de Menorca, el Molt Hble. Sr. Joan Huguet Rotger, President del Parlament de les Illes Balears, el Sr. Josep Mascaró Pasarius, i el Molt Hble. Sr. Cristòfol Soler Cladera, President de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears. Del parlament del President Soler cal remarcar les següents paraules: «Pensem que és recomanable instituir, com ho hem fet fins ara, la festa de l'autonomia. No debades és la fita més notable de la història política de les Balears des de molts de segles ençà.» Així mateix va remarcar el fet automòmic i cercar els punts d'unió entre les diferents Illes. **Jaume Taberner i Magí Ferriol, Associació de Premsa Forana de Mallorca**

Josep Mascaró Pasarius, Medalla d'Or de la CAIB 1996

Aproposta del president del Govern Balear, l'executiu aprovà dia 15 de febrer passat la concessió de la Medalla d'Or de la Comunitat Autònoma a Josep Mascaró Pasarius pels seus merèxims intel·lectuals, d'investigació i salva-

guarda de la toponímia de les Illes Balears, i per la contribució dels seus treballs a la defensa, catalogació i concreció del llegat arqueològic de les nostres Illes. Josep Mascaró Pasarius, nat a Alaior (Menorca) l'any 1923, està considerat com una de les principals autoritats en el camp de l'investigació arqueològica i toponímica de les illes Balears.

De formació autodidàctica, Mascaró Pasarius ha duit a terme una important labor investigadora tant a fortificats i reductes prehistòrics costaners, així com restes de noves taules. La seva obra intel·lectual ha aportat a la cultura de les nostres illes importantíssims repertoris complets, inventaris, catàlegs i sistematitzacions taxonòmiques d'un valor cultural incalculable. De la seva obra ingent, Mascaró Pasarius destaca el *Corpus de toponímia de Mallorca* i el *Mapa General de Mallorca*, obres a les quals va dedicar deu anys de la seva vida. Dels premis que Mascaró Pasarius ha guanyat al llarg de la seva vida en destacam el Jaume I d'investigació de l'Institut d'Estudis Catalans, aconseguit en dues ocasions en 1957 i 1983; el Ciutat de Palma (1962); el Josep Puig i Cadafalch d'Arqueologia (1964); el Joan Ramis i Ramis de l'Ateneu de Maó (1968), el d'arqueologia Balear Luis R. Amorós (1972) i el Sanchis Guarner (1989).

Trobada de revistes de la Premsa Forana

El passat 16 de març es va celebrar a la seu de la revista FENT CARRERANY una trobada de revistes de l'Associació de Premsa Forana. La idea era intercanviar impressions i maneres de fer feina. La utilització dels diversos sistemes informàtics, així com la manera de confeccionar una revista varen ser els punts que es tractaren, tot per tal de millorar la qualitat de les diverses publicacions presents a la Trobada.

A les 10 del matí es trobaren a la Plaça des Pou de Maria, delegacions de les revistes: Ariany, Llum d'Oli, (Porreres), Flor de Card (Sant Lloçç), Yeu de Sóller, Cala Millor-7 (Son Servera), Udol (Llubí), Santa Margalida, Mel i Sucre (Sant Joan), Dies i Coses (Calonge), Bona Pau (Montuiri) i els de Fent Carrerany de Maria que actuaren d'anfitrions.

Després varen anar al lloc on la gent de Maria confecciona la seva revista i se'ls va mostrar l'equip informàtic que permet la seva elaboració. El processador de textos utilitzat, el sistema d'amagatzemar imatges, etc foren alguns temes que es varen veure durant la trobada. Després de la reunió de feina tots els presents feren cap al restaurant Ses Tarragones, on remataren la feina amb un bon arròs brut i una cuixa de mè de primera qualitat. Els vinents de Petra també foren presents a la Trobada. No cal dir que la jornada, a pesar del mal temps, va ser ben aprofitosa.

Esports

Vilafranca un poble de Campions

El primer equip del Vilafranca s'ha proclamat campió de la lliga de Primera Regional i la pròxima temporada jugarà a Preferent. També en futbol els jugadors infantils han pujat de categoria i en tennis taula tenim una cantera campiona i una de les més prometedores de l'illa.

Tolo Rigo i Julià Sansó, dos vilafranquers que triomfen a terres manacorines

Tolo Rigo i Julià Sansó començaren la seva trajectòria quan el nostre futbol reprenia la seva activitat després de cinc anys de sequera esportiva. La manca d'una estructura consolidada en aquells primers anys obligaren a alguns jugadors a deixar, de forma momentània, aquest esport i altres, en més sort, tengueren la possibilitat d'accedir a altres equips de la comarca.

Tolo Rigo va poder anar a jugar d'aleví amb el Petra i quan fou cadet arribà al Manacor, on hi ha quedat des de aquells dies. En Tolo però, pot ser el qui hagi duit més mala sort perquè les lesions mai l'han abandonat i només ha pogut demostrar quines són les seves autèntiques possibilitats en contades ocasions. En Julià seguí un camí similar, encara que sense lesions. Ja que el primer any també anà a Petra, encara

que després tornà a Vilafranca a jugar d'Infantil per acabar a Manacor. Deixem però, que siguin ells mateixos qui ens relatin la seva breu, però prometedora, carrera esportiva.

Quines diferències es troben quan s'arriba a un equip gran?

Tolo.- De Vilafranca a Manacor hi ha molta diferència en la manera d'entrenar, allà t'ensenyen molt més bé i la disciplina no és la mateixa, sino compleixes no jugues.

Quines metes vos heu fixades?

Julià.- Arribar a jugar al primer equip del Manacor i retirar-me al Vilafranca.

Que es sent jugant en el primer equip del Manacor?

J.- La gent es fitxa més, la pressió és més gran i els nervis influeixen molt durant els primers compasos dels partits, encara que quan fa una estona que jugues t'oblides de tot.

T.- Estàs molt nerviós perquè tens por a fer-ho malament davant el gran nombre de gent que et ve a veure.

 # Julià: "El meu objectiu és arribar a jugar al primer equip del Manacor i retirar-me al Vilafranca".

 # Tolo: "De Vilafranca a Manacor hi ha molta diferència en la manera d'entrenar, allà t'ensenyen molt més bé, la disciplina no és la mateixa i sino compleixes no jugues".

Tendreu continuïtat?

J.- Al manco compten en nosaltres per a la pretemporada.

Pensau que vos pot passar el que li passà en el seu dia a Miquel A. Nadal?

J.- Jo crec que no seguiré, perquè primer de tot m'han de llevar les marxés del dissabte, el sortir em guanya, i en segona has de tenir molta de sort.

T.- Crec que no, depen molt de la sort.

Com veis el futbol base del vostre poble?

J.- Trob que s'hauria de do-

nar més suport al futbol base si volem tenir una bona cantera en un futur immediat. Prova de la importància que té la cantera és que l'any vinent el primer equip ja tindrà tres jugadors provinents del futbol base que tendran possibilitats de ser titulars, en Jaume Febrer «Sordai», en Jordi Rosselló i Antoni Garcia.

T.- Crec que a Manacor es dona més suport al futbol base, tot i que a Vilafranca s'ha millorat molt, hi ha gent que només es dedica en aquests jugadors i a poc a poc hi haurà una bona cantera. Record que el primer any que vaig anar a jugar a Manacor semblava com si aprengué a jugar a futbol de bell nou, el jugadors d'allà tècnicament són molt bons, molt millors que nosaltres que fins llavors només empravem el cap, el nervi i la força i no empravem la tècnica.

El món del futbol porta moltes anècdotes i aventures, quines contareu quan sigueu més vellets?

T.- Podré contar que enguany, dins el camp de Sa Pobla, ens varem haver de tancar dins el vestuari perquè ens volien pegar.

J.- Una vegada jugavem a Binissalem, però per aquelles coses que passen ens perderem i anarem a pegar prop de Ciutat. Però això no és tot, perquè quan partírem foradarem una roda i pel camí es va rompre una bugia. Una altre vegada havíem de jugar a Sóller i l'autocar pegava per terra durant la pujada al coll, i com que aquest fet ens retardà molt ens haguérem de canviar dins l'autocar.

Sabem que tots dos heu tengut les vostres oportunitats a la Selecció Balear, com és aquesta experiència?

J.-Quan em donaren la notícia vaig quedar al·lucinat i la gent del meu

Fitxa tècnica:

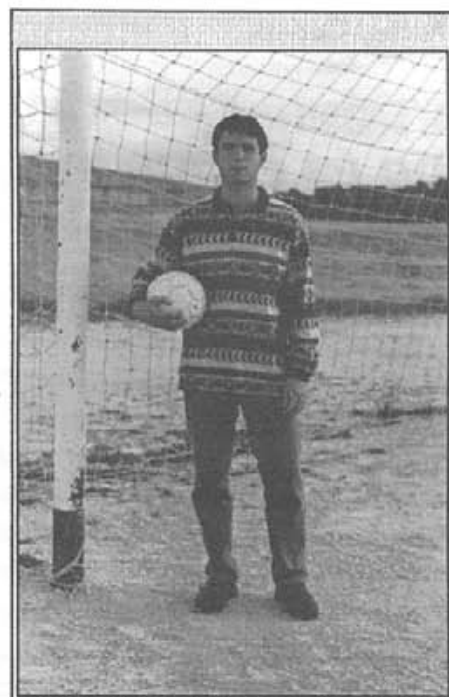
-Nom: Julià Sansó Rosselló
 -Data de naixement: 10-02-1977
 -Demercació: Lliure
 -Equip favorit: Barça
 -Jugador favorit: Stoichkov
 -Anys dedicats al futbol: vuit anys.

#Julià: "Anar a la selecció és sempre difícil perquè tot l'interés es centre en els equips i jugadors de Ciutat."

equip no ho podien consentir. Ferem una preparació per anar a jugar a Bilbao, en principi pensava que seria reserva però vaig acabar jugant tot el partit. Llavors també vaig jugar amb la selecció catalana i ens eliminaren. Anar a la selecció és sempre difícil perquè tot l'interés es centre en els equips de Ciutat.

T.- T'agafen de petit i sempre hi vas si tens un poc d'«enxufe», encara que no en tots els casos és així. Quan erem benjamins en Julià, en Jaume i jo forem cridats per anar a la pre-selecció, però el descuit de la directiva que hi havia en aquell moment ens impedí anar-hi.

I per acabar, com veis

Fitxa tècnica:

-Nom: Tolo Rigo Riera
 -Data de naixement: 16-07-1977
 -Demercació: Lliure
 -Equip favorit: Barça
 -Jugador favorit: Ronald Koeman
 -Anys dedicats al futbol: vuit anys.

#Tolo: "Si a Manacor no tenim lloc a l'equip, segur que venim a jugar i a donar-ho tot pel Vilafranca".

l'excel·lent temporada del primer equip del Vilafranca?

T.- Segur que jugarà a Preferent i ja fa més ganes jugar-hi. El problema és que la gent del poble no và al futbol perquè no hi ha jugadors del poble que hi juguin però això, la pròxima temporada, ja canviarà amb l'entrada de jugadors joves a l'equip. Nosaltres no sabem si l'any vinent tendrem un lloc amb el primer equip del Manacor, i no ho sabrem fins al darrer moment. Si allà no tenim un lloc, segur que venim a jugar i a donar-ho tot pel Vilafranca. Ja veureu com prest o tard el Vilafranca jugarà a Tercera.

G. Mas/J. Català

Futbol Cadets

L'equip cadet ja no és el que era, tres punts dels trenta possibles

Temporada catastròfica la que està realitzant l'equip cadet del C.F. Vilafranca. L'equip entrenat per Felip Ramis sols ha guanyat un partit, el disputat contra el Porreres en el que l'equip local guanyà per dos gols a un, dels deu que ha jugat i no ho feu de la manera més convincent; la resta els ha perdut clarament a causa del mal joc i dels pocs jugadors que formen el planter. L'equip no es troba en forma i seguint així no s'arribarà enlloc. Desitjam que l'equip millori el seu joc i que acabi en una bona posició. Molta sort.

Mal inici dels Benjamins a la Copa President

Després d'haver acabat ja la temporada, ara, els benjamins den Biel Barceló disputen la Copa President. No sembla anar tan bé com a la lliga, ja que dels sis partits disputats només n'han guanyat un, i ja es troben molt lluny dels tres primers classificats, el Sineu, el Murense i l'Algaida, que semblen els tres equips amb més possibilitats d'aconseguir un bon resultat. Ningú dubte de la qualitat tècnica de l'equip, i per tant, aquests resultats no es reflexen en la veritat esportiva.

Futbol Infantils

Una excel·lent campanya fa que l'equip pugui de categoria

Els infantils han acabat la lliga en segon lloc, cosa que els permetrà pujar de categoria. L'equip ha realitzat una excel·lent temporada gràcies al sacrifici dels jugadors i al seu gran entrenador, en Domingo, el qual ha intentat sempre que hi hagués un bon ambient dintre dels vestuaris. Dels darrers partits podem dir el que hem anat dient durant tota la temporada, s'ha jugat molt bé i s'ha lluitat fins a l'últim segon excepte en el darrer partit en que l'equip jugà més relaxat perquè l'ascens estava assegurat. Des d'aquí donam l'enhorabona a tots els jugadors i al entrenador. Una vegada acabada la lliga l'equip vilafranquer disputarà la «Copa President» en la qual esperam que es fagi el bon paper que s'ha fet a la lliga. Aquests són els darrers resultats de la lliga:

Felanitx 1-Vilafranca 2
Vilafranca 3-Espanya 2
Santanyí 1-Vilafranca 0

Els juvenils confirmen la seva millora

Un empat a zero dins Colònia, i la darrera victòria dins Vilafranca per 4-1 davant l'Algaida, fa tranquil·litzar a molta gent, ja que enguany es mantindrà la categoria. La recuperació sembla ja un fet, com es va demostrar en front de l'Algaida, i tan sols els queda un partit per acabar la campanya. El darrer partit es juga dins Vilafranca contra el Son Ferrer. Si els juvenils guanyen al co-líder Son Ferrer, enfonsaran el somni calvianer d'ascendir.

Vilafranca tancarà la XII edició del Pla de Mallorca

El proper dia 28 de maig, a partir de les 10 del matí, es tancarà a Vilafranca la dotzena edició del Trofeu Pla de Mallorca de ciclisme amb una contra-rellotge que tindrà el recorregut tradicional entre el nostre poble i el restaurant Es Cruce, amb la novetat que un corredor de la S.D. Vilafranca, Andreu Salvà, pot aconseguir la victòria en aquesta prova, donat que a l'hora d'escriure aquesta nota només es trobava a sis segons del líder, Martí Ferriol. Del nostre poble només hi participen en Gabriel Febrer, en Jaume Català i en Joan Rigo.

Futbol Regional

I la pròxima temporada... a Preferent!!!

El C.F.Vilafranca, jugarà la pròxima temporada a la primera Preferent, després de proclamar-se campió de lliga el passat cinc de maig dins el camp del Balears. Es culminen així les expectatives de tots els aficionats vilafranquers que durant tota la temporada han vist que el seu equip es mantenia de forma ferma al capdavant de la classificació, tot i que els seus rivals s'han mantingut a una distància sempre preocupadora de cara a les acaballes de la lliga. Però per fi, i sense passar gens de pensa, el

nostre equip s'ha proclamat campió de lliga un parell de jornades abans d'acabar. El més vinent vos oferirem un espai més ampli d'informació, en les imatges més curioses de la festa que preparà la directiva del Vilafranca en motiu d'aquest èxit. Passant a la informació purament esportiva d'aquestes darreres jornades dir que la nota més significativa d'aquest mes, és la derrota vilafranquera dins Mancor. El líder indiscutible de la Primera Regional caigué per la mínima davant el segon classificat en un partit molt igualat, en el que, qui tengué

més sort féu el gol de la victòria. En el partit disputat a l'estadi balear, i amb un nombre considerable de seguidors vilafranquers, el Vilafranca es proclamava campió en guanyar al Atlètic Balears per un gol a tres. A la resta de partits disputats el Vilafranca ha seguit en la mateixa trajectòria de tota la lliga i a l'hora de tancar aquest espai ens arribava la notícia que el Vilafranca havia aconseguit, en el dia de la celebració de l'ascens davant els seus seguidors, una nova victòria davant el Lloseta per quatre gols a un.

Tennis Taula, Campionat Escolar de Mallorca

El Vilafranca campió i subcampió de Mallorca en aleví femení i subcampió en benjamí mixte

(Redacció).- La secció de tennis taula del col·legi Es Cremat ha aconseguit un excel·lents resultats a les finals del campionat escolar de Mallorca que tingueren lloc el divendres 26 de maig a les sales de l'Hipòdrom de Ciutat. En aleví femení els tres equips vilafranquers es varen fer amb els tres primers llocs de la classificació final. A les respectives partides es donaren els següents resultats:

VILAFRANCA A-VILAFRANCA B	3-0
VILAFRANCA C-INCA B	3-0
VILAFRANCA C-INCA A	3-0
VILAFRANCA C-VILAFRANCA A	0-3
INCA A-VILAFRANCA A	0-3
VILAFRANCA B-INCA A	3-0
VILAFRANCA A-VILAFRANCA B	3-0
INCA B-VILAFRANCA B	0-3
VILAFRANCA C-VILAFRANCA B	0-3

Amb aquests resultats el Vilafranca A es proclamà campió de Mallorca, el Vilafranca B subcampió i en tercer lloc el vilafranca C. Maria Amengual, que quedà campiona absoluta, i Margalida Mascaró són les integrants de l'equip campió. Catalina Garí i Maria Montserrat Rosselló integraren l'equip B i Isabel Pinteño,

Carolina Duran i Catalina Sansó són les components de l'equip C.

A la categoria benjamí-mixte els resultats de les partides foren les següents:

VILAFRANCA A-VILAFRANCA B	3-0
PALMA -VILAFRANCA A	3-1
INCA A-VILAFRANCA A	0-3
VILAFRANCA B-INCA A	3-0
VILAFRANCA A-INCA B	3-0
INCA B-VILAFRANCA B	0-3
PALMA -VILAFRANCA B	3-0
El Vilafranca A, integrat per Biel Barceló	

i Joana Amengual, quedaren subcampions i el Vilafranca B, format per Damià Garí, Mateu Barceló i Maria Magdalena Pinteño, quedaren en tercer lloc. En resum es pot qualificar de magnífica la campanya escolar en tennis taula dirigida per l'entrenador Antoni Amengual. Els tres primers llocs en aleví femení i la segona i tercera posició en benjamí-mixte són un perfecte reflexa d'un treball de preparació ben fet i que estan donant una gran satisfacció a l'esport escolar.

Noticiari

El Mercat del Llibre es consolida en el seu segon any

A la seva segona edició, el Mercat del Llibre de Vilafranca ha refermat l'èxit de l'any passat. Durant tot el matí foren molts els interessats en veure o adquirir les darreres novetats del mercat bibliogràfic que oferien les vuit llibreries que vengueren des de Ciutat, Manacor i del nostre poble.

A més el Mercat tornà a comptar amb la participació dels alumnes i dels pares del col·legi "Es Cremat", qui presentaren els treballs realitzats en motiu de la Setmana del Llibre i dels 100 anys de les Rondalles Mallorquines. Tal vegada el més espectacular foren els grans murals que magnificaven les rondalles i que penjaven just al darrera del mostruari de l'escola. Però durant el matí hi hagué més sorpreses ja que els nins i nines del taller de Teatre encantaren tots els assistents a l'acte matinal amb la interpretació de la rondalla en "Joanet de Sa Gerra" que provocà un bon grapat de mambelletes i rialles. A continuació, i per acabar les actuacions, na Catalina Conta Contes contà un parell de rondalles a tots els presents, grans i petits, el

que motivà que més d'un dels que escoltaven fes un viatge al passat, quan a l'entrada de fosca tots els components de la família es reunien vora el foc per escoltar la rondalla, que moltes vegades de memòria i altres llegida, contava el padrí o la padrina a tots els seus descendents.

També dins el marc de la Setmana de Llibre, i concretament el dilluns dia 22 d'abril, intervingué el professor Josep A. Grimalt, qui dona una visió pragmàtica de l'obra de Mossèn Antoni Maria Alcover als alumnes de sisè, setè i vuitè, que assistiren a la biblioteca per escoltar la bona paraula de Grimalt. Dos dies després els alumnes més petits d'Es Cremat també feren una visita a la biblioteca, on també els hi contaren alguns contes.

Una Quinta més... la del 75.- Una vegada més el nostre fotògraf feu la ja tradicional foto que cada any es fan les diferents quintes el dia de Pasqua. Enguany però, deixaren el boc al seu lloc. Foto: Joan Jaume

Fi de curs a l'Escola de Mallorca.- En haver acabat el curs la gent de l'Escola de Mallorca decidí anar a fer el millor repàs de l'any als Tossals Verds, molt a prop del Gorg Blau, a la Serra de Tramuntana, on hi varen romandre dos dies. Foto: Joan Jaume